

Basiliken zijn mythische reptielen

INLEIDING

Basiliken zijn middelgrote hagedissen die in Midden- en Zuid-Amerika voorkomen. Twee soorten worden in Nederland gekweekt en zijn in het terrarium zonder veel problemen te verzorgen. Het uiterlijk van de mannetjes is nogal spectaculair. Al naargelang de soort hebben de mannetjes een enkele of dubbele helm op de kop en soms een grote huidplooi op de rug en de staart. De totale lengte van de grotere soorten, de Groene Basilisk (*Basiliscus plumifrons*) en de Helmbasilisk (*Basiliscus basiliscus*) kan tachtig cm bedragen.

Basiliscus plumifrons + *Basiliscus basiliscus*

KIJKEN IS DE KUNST

Het is natuurlijk het beste om te kiezen voor in gevangenschap geboren dieren. Deze zijn gewend aan mensen en meestal vrij van parasieten. Helemaal tam zullen basiliken echter nooit worden.

Basiliken moeten een gevulde staartbasis hebben en vooral geen beschadigingen aan de bek of neus. Dit laatste zal bij in gevangenschap geboren dieren zelden het geval zijn. De dieren moeten alert op veranderingen in de omgeving reageren. Neemt u toch volwassen wildvang dieren in huis, dan is het raadzaam om niet te kiezen voor vrouwtjes waarbij eieren te zien zijn. Door het vangen en het transport is de kans groot dat de dieren verzwakt zijn en aan legnood zullen overlijden.

GESLACHTSONDERSCHIED

Bij volwassen dieren is het geslacht makkelijk te zien. Bij alle soorten hebben de mannetjes een helm op hun kop en een huidkam op de rug en soms op de staart. Bij jonge dieren is het geslachtsonderscheid niet te zien.

HUISVESTING

Basiliken zijn niet erg beweeglijk. In de natuur zitten de dieren meestal rustig op een tak en kijken of er prooidieren langs komen. Aangezien het vrij grote hagedissen zijn moet het terrarium toch ruim zijn. Afmetingen van 80x80x150cm (lxbxh) zijn voor een volwassen paartje wel een minimum vereiste. Het terrarium moet ingericht worden met veel grillige takken zodat de verblijfsoppervlakte voor de dieren

vergroot wordt. Dit kan men ook bereiken met een ruwe achterwand van kurk, granol of cement.

Basiliken leven in bomen en struiken en kunnen goed klimmen. Een waterbak die zo groot is dat ze er in kunnen baden wordt door basiliken op prijs gesteld. Het terrarium kan verlicht en verwarmd worden door spotjes. Enkele lampen van 60 watt zijn meestal voldoende. Onder de lampen moet de temperatuur ongeveer 30°C bedragen; in de rest van het terrarium moet overdag de temperatuur rond 25°C zijn. 's Nachts mag de lucht afkoelen tot 15°C. Uit terrariumervaringen is gebleken dat men de daglengte niet hoeft te variëren om de dieren tot voortplanting te brengen.

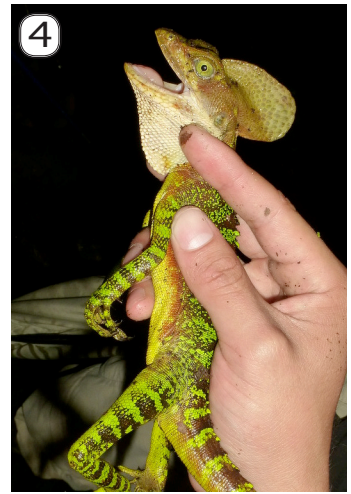
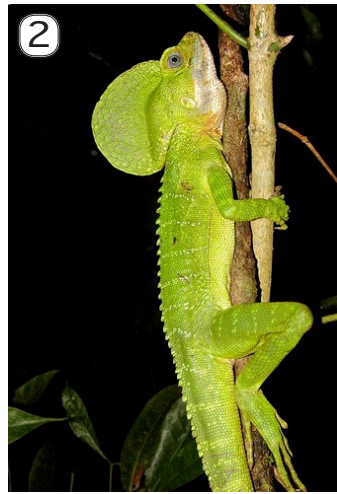
Als bodembedekking kunnen gewassen aquariumzand, turfmoel of houtsnippers gebruikt worden. Er moet zeker een plaats in het terrarium zijn waar het vrouwtje een gat van ongeveer 10cm diep in zand of aarde kan graven om haar eieren te leggen. In grote terraria kan men proberen om ook planten in het terrarium te plaatsen. Gezien het formaat van basiliken zullen de planten meestal erg te lijden hebben onder hun aanwezigheid.

In het terrarium moet enkele keren per week gesproeid worden met lauw water. De basiliken vinden dit over het algemeen prettig en het bevordert ook een goede vervelling.

GEDRAG

Het is onmogelijk om langdurig meerdere mannetjes in één terrarium te houden. De dieren hebben een sterke drang

om hun territorium te verdedigen en het sterkste mannetje zal het hele terrarium als zijn territorium beschouwen. Meerdere vrouwtjes in één terrarium kan soms wel. Toch zijn er ook liefhebbers waarbij de vrouwtjes onderling ook territoriumgedrag vertoonden. Het is dan ook raadzaam om niet meer dan een paartje in een terrarium onder te brengen.

Over het algemeen worden basilissen alleen erg actief als er levende dieren gevoerd worden. Wildvangdieren kunnen de eerste maanden in gevangenschap vrij schuw zijn en soms in paniek door het terrarium rennen. De Gestreepte Basilisk is over het algemeen wat drukker in zijn gedrag dan de Groene Basilisk en de Helmbasilisk. Hoewel de Gestreepte Basilisk wat kleiner blijft dan de andere soorten kan hij beslist niet in een kleiner terrarium. Basilissen kunnen alleen met even grote andere hagedissen gecombineerd worden. Kleinere zullen meestal opgegeten worden. In het algemeen is het niet verstandig om basilissen met andere dieren te combineren.

Op een leeftijd van anderhalf tot twee jaar zijn basilissen geslachtsrijp. Per jaar kan een vrouwtje drie tot vier legsels produceren die in grootte variëren van 4 tot 16 eieren. Gezonde eieren zijn wit van kleur. Ze kunnen het best in vochtig substraat zoals veenmos bij een relatieve luchtvochtigheid van 90% en een temperatuur van ongeveer 30°C uitgebroed worden. Na ongeveer 60 dagen komen de jongen uit. Enkele dagen na de geboorte beginnen de jonge dieren kleine insecten zoals krekels te eten. Het voedsel moet goed verrijkt zijn met kalk- en vitaminepreparaten. Tevens is het belangrijk dat er in het drinkwater van de jonge dieren in water oplosbare druppels vitamine D3 gedaan worden (Davitamon Daquosum, 20 druppels per liter). De eerste weken drinken de jonge basilissen bijna alleen sproeiwater. Zij moeten in niet al te grote terraria gehuisvest worden opdat ze aangeboden voedseldieren snel zien. Een bakje met als afmetingen 60x40x40cm (lxbxh) is voor een tiental jonge dieren gedurende de eerste levensmaanden groot genoeg.

SOORTEN

Er zijn vier soorten binnen het geslacht *Basiliscus*, de Groene Basilisk - *B. plumifrons* (afb.1), de Helmbasilisk - *B. basiliscus* (afb.2), de Gestreepte Basilisk - *B. vittatus* (afb.3) en de Ecuadorbasilisk - *B. galeritus* (afb.4). De eerste twee soorten kunnen een totale lengte van ongeveer 80cm halen, de andere 60 tot 70cm. De Groene en de Gestreepte Basilisk worden regelmatig aangeboden,

zowel nakweek als wildvangdieren.

De Helmbasilisk werd vroeger wel in Nederland gehouden en gekweekt. De laatste jaren lijken deze dieren verdwenen te zijn uit de terraria van de Nederlandse liefhebbers.

De Ecuadorbasilisk wordt zelden in Europa ingevoerd. Er zijn enkele soorten hagedissen die enigszins op basilissen lijken maar moeilijker te verzorgen zijn en voor beginners beslist afgeraden worden. Dit zijn Kroonbasilissen, geslacht *Laemanctus* en Helmleguanen, geslacht *Corytophanes*. Ook Wateragamen, geslacht *Physignathus*, lijken wat leefwijze betreft wat op basilissen maar ook deze zijn veel lastiger te houden.

VOEDSEL

Basilissen eten bijna uitsluitend dierlijk voedsel. Dit kan al naargelang de grootte van de dieren variëren van insecten, monowormen, tot regenwormen en kleine muizen.

Sommige dieren eten ook dood voedsel zoals runderhart, mosselen of kattenvoer uit blik. Al het voedsel moet goed verrijkt worden met kalk en vitaminepreparaten.

Goede preparaten zijn Carmix en Sporavit. Eventueel kan Gistocal gegeven worden. Bij het voeren van krekels schudt men 20 krekels met 1-2 eetlepels preparaat om de insecten te bepoederen. Vooral drachtige vrouwtjes en jongen hebben een zeer grote behoefte aan kalk en vitamine D3. Bij de jongen kan men calciumlactaat in het drinkwater doen. Een drachtig vrouwtje krijgt van mij één tot twee keer in de week twee druppels vitamine D3 op haar voedsel (Davitamon D aquosum, 90 IE per druppel). Haar geef ik liever kalk per 'bepoederde' krekels.

ZIEKTEN

De meest voorkomende ziekte bij basilissen is legnood bij de vrouwtjes. Dit heeft meestal kalkgebrek of vitaminegebrek als oorzaak. Voorkomen is hier duidelijk beter dan genezen. Een vrouwtje met legnood houdt haar eieren zo lang bij zich dat ze soms duidelijk te zien zijn. Men kan dan overgaan tot het inspuiten van een weeënopwekkend hormoon of de eieren door een dierenarts operatief laten verwijderen. De beste vooruitzichten hebben die dieren waarbij het probleem tijdig wordt onderkend en waarbij de juiste aanpak wordt gekozen. Wanneer pas in een laat stadium wordt ingegrepen zijn de resultaten vaak teleurstellend. Bij wildvangdieren worden nogal eens ingewandswormen aangetroffen.

Andere ziekten komen bij basilissen weinig voor.